

БЕЗПЕЧНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ УСПІШНОСТІ МОЛОДІ

Савельчук Ірина, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

ORCID: 0000-0001-6813-4548

E-mail: iraut@ukr.net

У статті обґрунтовано роль безпечного освітнього середовища закладу вищої освіти як важливого соціально-педагогічного чинника формування соціальної успішності студентської молоді в умовах сучасних суспільних викликів та воєнних ризиків. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю переосмислення функцій безпечного освітнього середовища як простору забезпечення захисту та безпеки учасників освітнього процесу. На основі аналізу наукових підходів уточнено сутність поняття «безпечне освітнє середовище», яке запропоновано розглядати як систему психологічних, соціальних, організаційних і цифрових умов, спрямованих на забезпечення захищеності, емоційного благополуччя, підтримки, довіри та соціальної включеності учасників освітнього процесу. Визначено, що безпечне освітнє середовище виконує не лише захисну, а й підтримувальну, інтегративну та соціалізуючу функції, створюючи умови для соціальної адаптації, самореалізації та розвитку молоді.

Ключові слова: безпечне освітнє середовище, соціальна успішність, студентська молодь, заклад вищої освіти, соціальна згуртованість, самоефективність, життєстійкість, психологічна безпека, соціальна підтримка, освітнє середовище.

SAFE EDUCATIONAL ENVIRONMENT AS A FACTOR IN THE FORMATION OF YOUTH SOCIAL SUCCESS

Savelchuk Iryna, Doctor of Sciences (Dr. Hab.) in Education, Professor, Professor Department of Social Pedagogy and Social Work Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine

ORCID 0000-0001-6813-4548

E-mail: iraut@ukr.net

The article substantiates the role of a safe educational environment of a higher education institution as an important socio-pedagogical factor in the formation of social success among student youth under contemporary social challenges and wartime risks. The relevance of the study is determined by the need to reconsider the functions of a safe educational environment as a space for ensuring protection and safety of participants in the educational process.

Based on the analysis of scientific approaches, the essence of the concept of a “safe educational environment” has been clarified and proposed to be considered as a system of psychological, social, organizational, and digital conditions aimed at ensuring security, emotional well-being, support, trust, and social inclusion of participants in the educational process. It has been determined that a safe educational environment performs not only protective but also supportive, integrative, and socializing functions, creating conditions for social adaptation, self-realization, and youth development.

The social success of student youth is presented as a complex socio-psychological phenomenon encompassing social adaptation, constructive interaction, self-realization, confidence in one's own

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

abilities, social inclusion, and young people's ability to actively participate in social life. The relationship between a safe educational environment and the formation of social success among student youth through a system of interconnected psychological, adaptive, and social mechanisms has been substantiated. Self-efficacy has been defined as an internal resource of young people's confidence in their own abilities; resilience as an adaptive resource for overcoming difficulties and maintaining internal balance; and social cohesion as a resource of trust, support, belonging, and constructive interaction within the educational community.

It has been proved that the safe educational environment of a higher education institution acts both as a system for ensuring protection and support of student youth and as a socio-pedagogical space for the formation of psychological, adaptive, and social personal resources that ensure social success.

Keywords: *safe educational environment, social success, student youth, higher education institution, social cohesion, self-efficacy, resilience, psychological safety, social support, educational environment.*

Постановка проблеми. Трансформаційні процеси українського суспільства, наслідки повномасштабної війни, соціальна нестабільність, порушення звичних форм соціальної взаємодії та зростання безпекових ризиків актуалізують проблему створення безпечного освітнього середовища підтримки та розвитку сучасної молоді. В умовах воєнних викликів заклади вищої освіти мають виконувати не тільки освітню, а й соціально-підтримуючу функцію з метою забезпечення психологічної стійкості, соціальної згуртованості, самоефективності та створення умов для самореалізації студентської молоді.

Повномасштабна війна та пов'язані з нею зміни в організації освітнього процесу зумовили необхідність переосмислення ролі закладів вищої освіти стосовно захищеності, соціальної підтримки та інтеграції студентської молоді. Здійснюються значні зусилля щодо забезпечення фізичної безпеки учасників освітнього процесу, адаптації форматів навчання, впровадження практик психологічної підтримки, безпечної комунікації й взаємодії в університетському освітньому середовищі. Проте реалізація окремих організаційних та соціально-педагогічних заходів для створення безпечного освітнього середовища переважно спрямовується на захист від зовнішніх загроз, тоді як його потенціал у формуванні соціальної успішності молоді та розвитку соціальної згуртованості студентської спільноти залишається недостатньо реалізованим. Посилення психологічного навантаження на молоді, порушення соціальних зв'язків, зростання тривожності та ризиків соціальної дезадаптації зумовлюють необхідність переосмислення безпечного освітнього середовища як цілісного соціально-педагогічного ресурсу підтримки, інтеграції та розвитку студентської молоді. За таких умов виникає суперечність між активним упровадженням у закладах вищої освіти окремих безпекових, психологічно-підтримуючих та адаптаційних практик і недостатнім рівнем їх системного наукового осмислення у контексті формування соціальної успішності молоді. Це ускладнює розроблення цілісних соціально-педагогічних підходів до організації безпечного освітнього середовища та обмежує його потенціал як ресурсу розвитку соціальної згуртованості, самореалізації й соціальної активності студентської молоді.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У науковому дискурсі проблема безпечного освітнього середовища привертає значну увагу у зв'язку з посиленням соціальних, безпекових та психоемоційних викликів сучасності. Дослідники акцентують увагу на системному характері освітнього середовища закладів вищої освіти, взаємодії суб'єктів освітнього процесу, можливостях соціальної та психологічної підтримки, розвитку та самореалізації особистості [9; 12; 13], а також створенням умов для захищеності, що охоплює сукупність умов, взаємодій і механізмів, спрямованих на забезпечення фізичної, психологічної, інформаційної та соціальної безпеки учасників освітнього процесу [9]. У сучасних підходах безпечне освітнє середовище трактується не тільки як простір захисту від зовнішніх і внутрішніх загроз, а як середовище підтримки, довіри, партнерської взаємодії та соціальної включеності, що забезпечує сприятливі

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

умови для розвитку особистості, її самореалізації, соціальної адаптації та конструктивної взаємодії у студентській спільноті [9; 13].

Особлива увага у сучасних наукових розвідках приділяється здатності безпечного освітнього середовища забезпечувати психологічну стійкість молоді, підтримувати позитивний соціально-психологічний клімат, формувати культуру ненасильницької комунікації та сприяти розвитку соціальної згуртованості в умовах сучасних суспільних викликів [2; 7; 13]. Дослідження психологічної безпеки освітнього середовища пов'язуються із забезпеченням емоційного благополуччя, розвитком життєстійкості, самоефективності та здатності молоді до адаптації в умовах невизначеності та кризових ситуацій [2; 14; 15; 17; 18].

Вивчення безпечного освітнього середовища здійснюється з різних наукових позицій. По-перше, значна частина досліджень [8; 13] пов'язана з нормативно-правовими та організаційними аспектами забезпечення безпеки в соціальній роботі та в освітній сфері, зокрема реалізацією державної політики щодо захисту учасників освітнього процесу, створенням безпечних умов навчання та впровадженням стандартів безпеки в закладах освіти. По-друге, безпечне освітнє середовище розглядається в контексті сучасного розуміння освіти як особливої сфери соціального життя, у межах якої формуються соціальні зв'язки, цінності, взаємодія та соціальна згуртованість молоді [4; 11; 13]. У цьому контексті заклади освіти трактуються не лише як простір передачі знань, а як середовище соціальної інтеграції, підтримки молоді [10; 16], інклюзивності та розвитку безпечних спільнот в закладах освіти [18]. При цьому підкреслюється значення довіри, почуття приналежності, партнерської взаємодії та соціальної підтримки як важливих ресурсів розвитку молоді, її психологічного благополуччя та соціальної активності. Проте, залишаються недостатньо дослідженими особливості безпечного освітнього середовища щодо впливу на формування соціальної успішності молоді через механізми розвитку самоефективності, життєстійкості та соціальної згуртованості студентської спільноти.

Мета статті полягає у теоретико-аналітичному обґрунтуванні безпечного освітнього середовища закладу вищої освіти як чинника формування соціальної успішності студентської молоді.

Виклад основного матеріалу. Проблематика впливу освітнього середовища на розвиток особистості, її соціалізацію та формування здатності до успішної взаємодії у суспільстві продовжує актуалізуватися в умовах сучасних суспільних трансформацій, пов'язаних із наслідками воєнних дій, соціальної нестабільності, посиленням психоемоційного навантаження та зростанням безпекових ризиків для молоді. Заклади вищої освіти мають забезпечувати не тільки якісну професійну підготовку майбутніх фахівців, а й виступати безпечним середовищем підтримки, соціальної адаптації, розвитку життєстійкості та самореалізації молоді в умовах сучасних суспільних викликів.

Ідеї щодо використання потенціалу освітнього середовища закладів вищої освіти як сукупності умов, ресурсів і можливостей, спрямованих на взаємодію, підтримку та розвиток здобувачів освіти [10; 12; 16], сприяють переосмисленню ролі університетського середовища як простору підтримки та розвитку студентської молоді. У цьому процесі набуває значення суб'єкт-суб'єктна взаємодія всіх учасників освітнього процесу, у межах якої відбувається передача знань та набуття досвіду соціальної взаємодії, підтримки, співпраці та комунікації. Водночас освітнє середовище розглядається як система взаємодій, впливів і можливостей, спрямованих на формування особистості майбутніх фахівців, забезпечення умов для їхнього розвитку, самореалізації та особистісного зростання [9]. Безпека в закладах освіти дедалі частіше розглядається не лише як стан захищеності, а як комплексна умова забезпечення повноцінного розвитку особистості, її соціальної активності, адаптації та самореалізації. У контексті формування безпечного освітнього середовища особливого значення набуває психологічна безпека, в основі якої лежить якість взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу. Така

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

взаємодія сприяє формуванню психологічно комфортного середовища, розвитку здатності до саморегуляції, зниженню психоемоційного напруження та підтримці психічного здоров'я учасників освітнього процесу [14]. Водночас психологічна безпека створює умови для розвитку соціально адаптованої, активної та здатної до конструктивної взаємодії особистості молоді, що є важливою передумовою формування її соціальної успішності.

Актуалізується ідея переходу від створення безпечного освітнього середовища як механізму мінімізації ризиків до формування умов для продуктивного соціального функціонування молоді, розвитку її стійкості, здатності до взаємодії, самоорганізації та активної участі у суспільному житті. У структурі такого середовища особливу роль відіграють безпечні умови навчання та праці, комфортна міжособистісна взаємодія, емоційне благополуччя учасників освітнього процесу, відсутність проявів насильства та дотримання норм фізичної, психологічної, інформаційної й соціальної безпеки [9; 13]. При цьому, безпечне освітнє середовище закладів вищої освіти розглядається як система захисту від ризиків, яка здатна забезпечити комплексну соціально-педагогічну та психологічну підтримку молоді. Багатомірність умов та ресурсів закладів вищої освіти, що мають спрямованість на забезпечення захищеності, психологічного благополуччя, соціальної підтримки та повноцінного розвитку здобувачів освіти дозволяють створити безпечне освітнє середовище, в якому структурованість пов'язана як з фізичною безпекою, так із психологічною, соціальною, інформаційною, цифровою та організаційною безпекою. Саме змістова структурованість дозволяє забезпечити комфортні умови навчання, зниження ризиків дезадаптації, підтримку соціальної включеності та розвиток здатності молоді до продуктивної взаємодії у суспільстві [13].

Суттєвою стає партнерська взаємодія закладів вищої освіти з державними, громадськими та соціальними інституціями, яка сприяє інноваційному розвитку освітнього середовища [10] та посилює соціально-підтримувальну і безпекову функції щодо студентської молоді [3]. Зазначене узгоджується з положеннями концепції соціальної роботи у сфері безпеки [8], яка акцентує увагу на необхідності інтеграції зусиль різних соціальних інституцій для забезпечення підтримки, захисту та соціальної стійкості населення, зокрема в умовах військових дій, екологічних і техногенних катастроф, пандемій та інших кризових явищ [8]. Оскільки соціальна робота виходить за межі допоміжних практик у кризових ситуаціях та набуває характеру міжсекторальної взаємодії в різних сферах життєдіяльності суспільства [8], то стає очевидним її вплив на створення безпечних умов розвитку і підтримки різних соціальних груп, зокрема молоді в закладах вищої освіти.

Водночас функціонування безпечного освітнього середовища закладу вищої освіти потребує ефективної системи соціального менеджменту [5; 19], спрямованої на координацію міжсекторальної взаємодії, інтеграцію соціально-підтримувальних ресурсів та забезпечення умов соціальної підтримки й адаптації студентської молоді. Міжсекторальна координація та інтеграція освітніх, соціально-підтримувальних і безпекових ресурсів набувають важливого значення у процесі формування безпечного освітнього середовища закладів вищої освіти [3], оскільки забезпечують комплексний підхід до підтримки студентської молоді, посилення її соціальної захищеності, адаптації та психологічної стійкості. Саме особливості здійснення взаємодії сприяє об'єднанню ресурсів різних соціальних інституцій для створення умов емоційної підтримки, безпечної комунікації, соціальної включеності та розвитку життєстійкості молоді в умовах сучасних суспільних викликів. Такий підхід дозволяє розглядати безпечне освітнє середовище закладу вищої освіти не тільки як захисний простір, а як соціально-педагогічний ресурс формування соціальної успішності студентської молоді. У зв'язку з цим стає важливим розуміння механізмів формування соціальної успішності молоді як результату впливу безпечного освітнього середовища закладу вищої освіти.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

У сучасних наукових дослідженнях соціальна успішність трактується як багатовимірне особистісно-соціальне утворення, що поєднує здатність особистості до самореалізації, ефективної соціальної взаємодії, досягнення професійного успіху, соціально значущих результатів та конструктивної інтеграції у соціальне середовище [1]. Водночас соціальна успішність пов'язується не лише з об'єктивними досягненнями особистості, а й із суб'єктивними уявленнями про успіх, які формуються під впливом соціального досвіду, цінностей, міжособистісної взаємодії та освітнього середовища. У дослідженні Є. Кучеренка, Л. Півень та А. Широкової [7] встановлено, що успішність студентської молоді пов'язується тільки не з академічними або професійними досягненнями, а й має взаємозв'язок з міжособистісними стосунками, емоційним благополуччям, самореалізацією та здатністю діяти згідно з особистісними цінностями. При цьому, значущість взаємозв'язку об'єктивної успішності визначається соціальним визнанням і суспільно значущими результатами діяльності, тоді як суб'єктивна успішність ґрунтується на індивідуальному досвіді, впевненості у власних можливостях, оцінці власних досягнень і здатності особистості до саморозвитку [7]. Такий підхід дозволяє розглядати соціальну успішність студентської молоді не тільки як результат зовнішніх досягнень, а як комплексний соціально-педагогічний феномен, формування якого відбувається під впливом освітнього та соціального середовища.

Сучасні підходи до розуміння успішності дедалі більше зміщують акцент із результативного компоненту на здатність особистості до відповідальної життєдіяльності, самоорганізації, соціальної адаптації та ефективної взаємодії у суспільстві. Зокрема, у дослідженні О. Даценко [6] успішність трактується як досвід ефективної самореалізації та ресурс продуктивної життєдіяльності особистості, у структурі якого поєднуються індивідуально-психологічні й соціальні аспекти розвитку. Це дозволяє представити соціальну успішність молоді не тільки як характеристику індивідуальних досягнень, а як комплексний результат взаємодії особистості з безпечним освітнім середовищем закладу вищої освіти.

У цьому контексті формування соціальної успішності студентської молоді доцільно розглядати як результат комплексного впливу безпечного освітнього середовища закладу вищої освіти на особистісний, адаптаційний та соціальний розвиток молоді. Це актуалізує необхідність визначення психологічних, адаптаційних і соціальних механізмів, через які безпечне освітнє середовище впливає на здатність молоді до успішної побудову власного майбутнього.

Важливим психологічним ресурсом формування соціальної успішності молоді виступає самоефективність, що пов'язується з упевненістю особистості у власній здатності досягати поставлених цілей, успішно долати труднощі та реалізовувати себе у різних сферах життєдіяльності. У контексті теорії самоефективності А. Бандури [17] впевненість у власних можливостях розглядається як важливий чинник соціальної активності, наполегливості, життєстійкості та здатності до самореалізації. Формування самоефективності значною мірою залежить від соціального досвіду, міжособистісної взаємодії, підтримки, соціального схвалення та відчуття приналежності до освітнього середовища [17; 18]. Саме тому самоефективність виступає одним із психологічних механізмів формування соціальної успішності студентської молоді в умовах створення в закладах вищої освіти безпечного освітнього середовища.

Життєстійкість виступає важливим адаптаційним механізмом формування соціальної успішності молоді, забезпечуючи здатність особистості зберігати психологічну рівновагу, підтримувати внутрішні ресурси, долати труднощі та реалізовувати власний потенціал [15]. У сучасних умовах воєнних викликів, соціальної нестабільності, інформаційного та емоційного напруження життєстійкість молоді набуває значення базового ресурсу, що забезпечує здатність ефективно долати труднощі, адаптуватися до змін, зберігати соціальну активність та орієнтацію на майбутнє [2]. У цьому контексті безпечне освітнє середовище створює умови для емоційної підтримки, відчуття

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

захищеності, стабільності та соціальної включеності молоді, що сприяє розвитку її життєстійкості, здатності до саморегуляції, конструктивного вирішення проблем і побудови життєвих планів. Такий підхід дозволяє розглядати життєстійкість як важливий адаптаційний механізм формування соціальної успішності студентської молоді.

Водночас безпечне освітнє середовище закладу вищої освіти створює умови для розвитку соціальної згуртованості студентської молоді як важливого соціального механізму формування її соціальної успішності. Соціальна згуртованість проявляється у розвитку довіри, взаємної підтримки, соціальних зв'язків, партнерської взаємодії та відчуття приналежності молоді до освітньої спільноти. У цьому контексті заклади вищої освіти виступають середовищем соціалізації студентської молоді, формування культури взаємодії, включеності та соціальної відповідальності [20]. Розвиток соціальної згуртованості сприяє підвищенню соціальної активності, комунікативної відкритості, готовності до співпраці та здатності молоді до конструктивної взаємодії у суспільстві [4], що становить важливу складову її соціальної успішності.

Вплив безпечного освітнього середовища на формування соціальної успішності студентської молоді реалізується не безпосередньо, а через систему взаємопов'язаних психологічних, адаптаційних і соціальних механізмів. У цьому контексті самоефективність, життєстійкість та соціальна згуртованість доцільно розглядати не як ізольовані особистісні характеристики, а як взаємозалежні механізми та ресурси формування соціальної успішності молоді в умовах безпечного освітнього середовища. Сукупність зазначених механізмів створює підґрунтя для соціальної адаптації, самореалізації, соціальної активності та конструктивної взаємодії молоді у суспільстві, що визначає її соціальну успішність (Рис. 1).

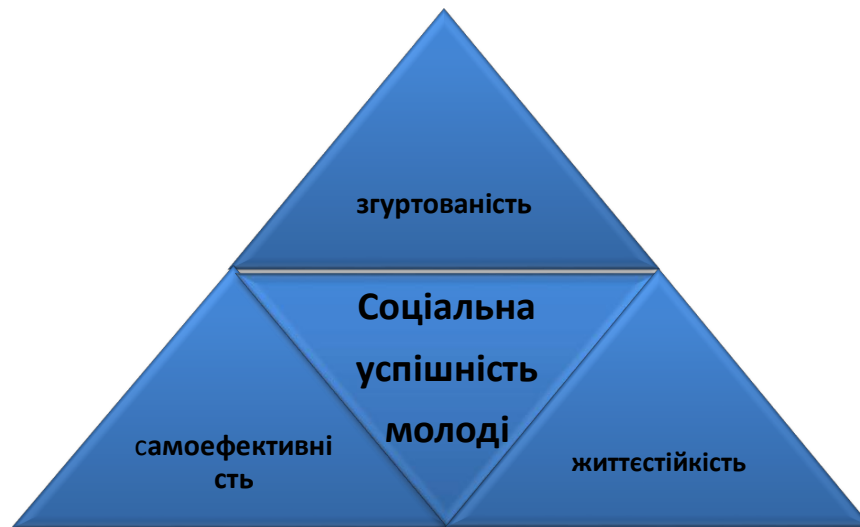

Рис. 1. Механізми формування соціальної успішності молоді в умовах безпечного освітнього середовища закладу вищої освіти

Отже, безпечне освітнє середовище закладу вищої освіти доцільно розглядати як систему умов, підтримки, довіри, безпеки та включеності, що створює підґрунтя для формування соціальної успішності студентської молоді. Вплив безпечного освітнього середовища реалізується через систему взаємопов'язаних психологічних, адаптаційних і соціальних механізмів:

- психологічним механізмом виступає самоефективність, яка забезпечує формування впевненості молоді у власних можливостях, здатності до активної діяльності та досягнення поставлених цілей;

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

- адаптаційним механізмом є життєстійкість, що проявляється у здатності долати труднощі, зберігати внутрішню рівновагу, адаптуватися до змін та підтримувати активність в кризових ситуаціях;

- соціальним механізмом виступає соціальна згуртованість, що ґрунтується на довірі, підтримці, відчутті приналежності та конструктивній взаємодії в освітній спільноті.

Сукупність зазначених механізмів забезпечує соціальну адаптацію, соціальну активність, самореалізацію та здатність молоді до конструктивної взаємодії у суспільстві, що становить основу її соціальної успішності.

Таким чином, розуміння безпечного освітнього середовища закладу вищої освіти як системи забезпечення захисту та підтримки студентської молоді набуває ширшого соціально-педагогічного змісту, у межах якого суттєвого значення набувають психологічні, адаптаційні та соціальні механізми розвитку молоді. Самоефективність, життєстійкість і соціальна згуртованість виступають взаємопов'язаними ресурсами, через які реалізується вплив безпечного освітнього середовища на формування соціальної успішності молоді.

Висновки дослідження і перспективи подальших розвідок. Сучасні суспільні трансформації, воєнні загрози, психоемоційне навантаження та посилення безпекових ризиків для молоді зміщують фокус сучасних наукових підходів до освітнього середовища закладу вищої освіти виключно як простору організації освітнього процесу до його розуміння як безпечного освітнього середовища підтримки, взаємодії, соціалізації та розвитку молоді. Безпечне освітнє середовище закладу вищої освіти доцільно розглядати як систему психологічних, соціальних, організаційних і цифрових умов, спрямованих на забезпечення захищеності, емоційного благополуччя, підтримки, довіри та соціальної включеності учасників освітнього процесу. Обґрунтовано розширення розуміння безпечного освітнього середовища від простору мінімізації ризиків і забезпечення захисту до соціально-педагогічного ресурсу формування соціальної успішності молоді.

Соціальна успішність студентської молоді виступає не тільки як результат зовнішніх досягнень, академічної результативності чи соціального визнання, а як комплексний соціально-психологічний феномен, що охоплює соціальну адаптацію, конструктивну взаємодію, самореалізацію, впевненість у власних можливостях, життєстійкість, соціальну включеність та здатність до активної участі у суспільному житті. Це дозволило розглядати соціальну успішність молоді як результат взаємодії особистості із соціальним та безпечним освітнім середовищем закладу вищої освіти. Встановлено взаємозв'язок між безпечним освітнім середовищем та формуванням соціальної успішності студентської молоді через систему взаємопов'язаних психологічних, адаптаційних і соціальних механізмів. Самоефективність визначено як внутрішній ресурс упевненості молоді у власних можливостях і здатності досягати поставлених цілей; життєстійкість - як адаптаційний ресурс подолання труднощів, збереження внутрішньої рівноваги та підтримки особистісного потенціалу; соціальну згуртованість - як ресурс довіри, підтримки, приналежності та конструктивної взаємодії в освітній спільноті. Сукупність зазначених механізмів забезпечує соціальну адаптацію, соціальну активність, самореалізацію та здатність молоді до конструктивної взаємодії у суспільстві, що становить основу її соціальної успішності.

Перспективи подальших наукових розвідок пов'язані з емпіричним дослідженням взаємозв'язку між компонентами безпечного освітнього середовища, самоефективністю, життєстійкістю, соціальною згуртованістю та проявами соціальної успішності студентської молоді.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авер'янова, А. Професійний успіх як основа самореалізації особистості. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки*, 2017. №1(17), С. 7-12. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2017_1_3
2. Амеліна, В., Бирик, Д. Соціально-педагогічна підтримка розвитку стійкості у дітей та молоді, які постраждали від війни. *Теоретичні та методичні проблеми освіти дітей та молоді*, 2025. №29 (1), С. 4-17. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2025-29-1-4-17>
3. Бирик, Д. Д. Розширення можливостей мультидисциплінарної взаємодії волонтерських та благодійних організацій в умовах воєнного стану, *Повоєнна Україна і Світ: філософський, правовий та гуманітарний дискурси*, 2022. №(3), С. 88-89.
4. Бирик, Д., Савельчук, І. Соціальна згуртованість молоді в Україні за умов воєнного стану. *Соціальна робота та освіта*, 2023. №10(1), С.7-16. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.1.1>
5. Вішталюк, В., Савельчук, І. Актуальність соціального менеджменту в Україні. *Розвиток сучасної науки : актуальні питання теорії та практики: матеріали конференцій МНЛ*. 17 листопада 2023 р., Львів, 2023. С. 93-94.
6. Даценко, О.А. Психологічний аналіз концепту «успішність». *Загальна психологія. Історія психології. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. 2022. Том 33(72). №5. С.9-14. DOI <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2022.5/02>
7. Кучеренко, Є.В., Півень, Л.В., Широкова, А.В. Психологічна структура уявлень студента про успішність особистості. *Психологічні студії*, 2025. №(2), С.96-102. <https://doi.org/10.32782/psych.studies/2025.2.12>
8. Максимовська, Н., Поляничко, А., Логовський, І., Ващук, Т. Соціальна робота у сфері безпеки населення. *Соціальна робота та соціальна освіта*, 2023. №(2(11)), С.173-184. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(11\).2023.291894](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(11).2023.291894)
9. Поліщук, П.П., Антонова, О.Є. Безпечне освітнє середовище закладу освіти як науково-педагогічна проблема. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. №8(38). С.1406-1418. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-8\(38\)-1406-1418](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-8(38)-1406-1418)
10. Савельчук, І. Б. Інноваційне освітнє середовище університету: принципи та механізми функціонування. *Теоретичні та практичні аспекти формування освітнього простору навчального закладу: світовий та вітчизняний вимір: матеріали міжнародної наукової конференції*. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка. 24-25 жовтня. 2019. С.123-126.
11. Савельчук, І.Б., Сейко, Н.А., Андрійчук, Н.М. Вплив соціального партнерства на інноваційний розвиток освітнього середовища університету: модель Quadruple Helix. *Педагогічна освіта: теорія і практика. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка, Інституту педагогіки НАПН України*. 2020. Випуск 29 (2-2020), С.72-81. DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-29-72-81>
12. Савельчук, І.Б.. Освітнє середовище університету як чинник формування інноваційно спрямованої особистості фахівця соціальної сфери. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка*, 2018. 24 (I), С. 207-214.
13. Собченко, Т., Кін, О., Ворожбіт-Горбатюк, В. Створення безпечного освітнього середовища у закладах освіти в умовах воєнного стану. *Новий Колегіум*. 2023. № 3 (111). С.39-42. <https://doi.org/10.30837/nc.2023.3.39>
14. Твердохлебова, Н.Є., Євтушенко, Н.С. Формування психологічної безпеки студентів у сучасних умовах навчання. *Актуальні питання у сучасній науці. (Сер. : Історія. Педагогіка. Право. Економіка. Державне управління. Техніка)* 2022. Вип. 1(1). С.421-428. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-1\(1\)-421-428](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-1(1)-421-428).
15. Титаренко, Т.М., Ларіна, Т.О. *Життєстійкість особистості: соціальна необхідність і безпека*. Київ :Марич, 2009. 76 с.

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

16. Ярошинська, О.О. Середовищний підхід в професійній освіті: теоретичні засади та перспективи впровадження. *Проблеми підготовки сучасного вчителя*, 2011. №4(1), С. 104-109.
17. Bandura, A., Barbaranelli, C., Vittorio Caprara, G., Pastorelli, C. Self-efficacy beliefs as shapers of children's aspirations and career trajectories. *Child Development*, 2001. №72(1), С.187-206. <http://dx.doi.org/10.1111/1467-8624.00273>
18. Fenizia, E., Parrello, S. School Trust and Sense of Belonging: Restoring Bonds and Promoting Well-Being in Schools. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 2025. №22(4), С.498. <https://doi.org/10.3390/ijerph22040498>
19. Levchenko, N., Koliada, N. Social Management: Theoretical Aspect. *Соціальна робота та соціальна освіта*. 2024. №2(13), С.5-10. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(13\).2024.316619](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(13).2024.316619)
20. Moiseyenko, O. Education and Social Cohesion: Higher Education. *Peabody Journal of Education*, 2005. №80(4), С.89-104. https://doi.org/10.1207/S15327930pje8004_7

REFERENCES

1. Averianova, A. (2017). Profesiyni uspikh yak osnova samorealizatsii osobystosti. [Professional success as the basis of personality self-realization]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V.O. Sukhomlynskoho. Psykholohichni nauky*, 1(17), 7–12. Retrieved from: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2017_1_3 (in Ukrainian).
2. Amelina, V., & Bybyk, D. (2025). Sotsialno-pedahohichna pidtrymka rozvytku stiikosti u ditei ta molodi, yaki postrazhdaly vid viiny. [Socio-pedagogical support for resilience development in children and youth affected by war]. *Teoretychni ta metodychni problemy osvity ditei ta molodi*, 29(1), 4–17. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2025-29-1-4-17> (in Ukrainian).
3. Bybyk, D. D. (2022). Rozshyrennia mozhyvostei multydystryplinarnoi vzaiemodii volonterskykh ta blahodiinykh orhanizatsii v umovakh voiennoho stanu. [Expanding opportunities for multidisciplinary interaction of volunteer and charitable organizations under martial law]. *Povoienna Ukraina i Svit: filozofskyi, pravovy ta humanitarnyi dyskursy*, 3, 88–89. (in Ukrainian).
4. Savelchuk, I. B., & Bybyk, D. D. (2023). Sotsialna zghurtovanist molodi v Ukraini v umovakh voiennoho stanu. [Social cohesion of youth in Ukraine under martial law]. *Social Work and Education*, 10(1), 7–16. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.1.1> (in Ukrainian).
5. Vishtaliuk, V., & Savelchuk, I. (2023). Aktualnist sotsialnoho menedzhmentu v Ukraini. [The relevance of social management in Ukraine]. *Rozvytok suchasnoi nauky: aktualni pytannia teorii ta praktyky: materialy konferentsii MNL*, Lviv, 93–94. (in Ukrainian).
6. Datsenko, O. A. (2022). Psykholohichni analiz kontseptu "uspishnist". [Psychological analysis of the concept of "success"]. *Vcheni zapysky TNU imeni V.I. Vernadskoho. Seriia: Psykholohiia*, 33(72), 9–14. <https://doi.org/10.32782/2709-3093/2022.5/02> (in Ukrainian).
7. Kucherenko, Ye.V., Piven, L.V., Shyroкова, A.V. (2025). Psykholohichna struktura uavlennia studenta pro uspishnist osobystosti. [Psychological structure of students' perceptions of personality success]. *Psykholohichni studii*, 2, 96–102. <https://doi.org/10.32782/psych.studies/2025.2.12> (in Ukrainian).
8. Maksymovska, N., Polianychko, A., Lohovskyi, I., & Vashchuk, T. (2023). Sotsialna robota u sferi bezpeky naselennia. [Social work in the field of population safety]. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*, 2(11), 173–184. [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(11\).2023.291894](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(11).2023.291894) (in Ukrainian).
9. Polishchuk, P.P., & Antonova, O.Ye. (2025). Bezpechne osvitnie seredovyshe zakladu osvity yak naukovo-pedahohichna problema. [Safe educational environment of an educational institution as a scientific and pedagogical problem]. *Aktualni pytannia u suchasni nauki*, 8(38), 1406–1418. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-8\(38\)-1406-1418](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2025-8(38)-1406-1418) (in Ukrainian).
10. Savelchuk, I. B. (2019). Innovatsiine osvitnie seredovyshe universytetu: pryntsypy ta mekhanizmy funktsionuvannia. [Innovative educational environment of the university: principles and mechanisms of functioning]. *Teoretychni ta praktychni aspekty formuvannia*

СОЦІАЛЬНА РОБОТА ТА СОЦІАЛЬНА ОСВІТА

- osvitnoho prostoru navchalnoho zakladu: svitovi ta vitchyzniani vymir: materialy mizhnarodnoi naukovoї konferentsii, Lviv, 123–126. (in Ukrainian).
11. Savelchuk, I. B., Seiko, N. A., & Andriichuk, N. M. (2020). Vplyv sotsialnoho partnerstva na innovatsiyni rozvytok osvitnoho seredovyshcha universytetu: model Quadruple Helix. [The influence of social partnership on the innovative development of the university educational environment: Quadruple Helix model]. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 29(2), 72–81. <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-29-72-81> (in Ukrainian).
 12. Savelchuk, I. B. (2018). Osvitnie seredovyshche universytetu yak chynnyk formuvannia innovatsiino spriamovanoi osobystosti fakhivtsia sotsialnoi sfery. [University educational environment as a factor in forming an innovation-oriented personality of a social sphere specialist]. *Naukovyi chasopys NPU imeni M.P. Drahomanova. Serii 11. Sotsialna robota. Sotsialna pedahohika*, 24(1), 207–214. (in Ukrainian).
 13. Sobchenko, T., Kin, O., & Vorozhbit-Horbatiuk, V. (2023). Stvorennia bezpechnoho osvitnoho seredovyshcha u zakladakh osvity v umovakh voiennoho stanu. [Creating a safe educational environment in educational institutions under martial law]. *Novyi Kolehium*, 3(111), 39–42. <https://doi.org/10.30837/nc.2023.3.39> (in Ukrainian).
 14. Tverdokhliebova, N. Ye., & Yevtushenko, N. S. (2022). Formuvannia psykholohichnoi bezpeky studentiv u suchasnykh umovakh navchannia. [Formation of psychological safety of students in modern learning conditions]. *Aktualni pytannia u suchasni nauki*, 1(1), 421–428. [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-1\(1\)-421-428](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2022-1(1)-421-428) (in Ukrainian).
 15. Tytarenko, T. M., & Larina, T. O. (2009). Zhyttiistiikist osobystosti: sotsialna neobkhidnist i bezpeka. [Personality resilience: social necessity and safety]. Kyiv: Marych. (in Ukrainian).
 16. Yaroshynska, O. O. (2011). Seredovyshchnyi pidkhid v profesiinii osviti: teoretychni zasady ta perspektyvy vprovadzhennia. [Environmental approach in professional education: theoretical foundations and implementation prospects]. *Problemy pidhotovky suchasnoho vchytelia*, 4(1), 104–109. (in Ukrainian).
 17. Bandura, A., Barbaranelli, C., Caprara, G. V., & Pastorelli, C. (2001). Self-efficacy beliefs as shapers of children's aspirations and career trajectories. *Child Development*, 72(1), 187–206. <https://doi.org/10.1111/1467-8624.00273>
 18. Fenizia, E., & Parrello, S. (2025). School Trust and Sense of Belonging: Restoring Bonds and Promoting Well-Being in Schools. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 22(4), 498. <https://doi.org/10.3390/ijerph22040498>
 19. Levchenko N., & Koliada N. (2024). Social Management: Theoretical Aspect. *Sotsialna robota ta sotsialna osvita*. 2024. №2(13), 5–10. DOI: [https://doi.org/10.31499/2618-0715.2\(13\).2024.316619](https://doi.org/10.31499/2618-0715.2(13).2024.316619)
 20. Moiseyenko, O. (2005). Education and Social Cohesion: Higher Education. *Peabody Journal of Education*, 80(4), 89–104. <http://www.jstor.org/stable/3497054>

Конфлікт інтересів. Автор підтверджує відсутність фінансових, особистих чи інших інтересів, що можуть розглядатися як потенційний конфлікт інтересів щодо публікації цієї статті.

Фінансування. Дослідження виконане за відсутності фінансової підтримки з боку будь-яких організацій.

Доступність даних. Це дослідження не передбачає використання додаткових наборів даних.

Використання штучного інтелекту. Інструменти штучного інтелекту не використовувались при написанні цієї статті.

Дата першого надходження статті до видання – 30.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування – 11.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) – 19.05.2026